עשין פט טוש"ע ח"מ סי

טוש"ע שם סעיף ה

בו ה מיי׳ פ״ד מהל׳ גולה

טוש"ע ח"מ סי׳ ל סעיף

מוש"ע שם סעיף א:

רבינו חננאל (המשך)

זמן שעובר עליו (כגון) [משום] לא תלין פעולת שכיר הרי זה נשבע ונוטל. ואם לאו אינו

נשבע. א"ר יהודה אימתי

בזמן שאמר לו תן שכרי

נ' זוז והוא אמר נתקבלת מהן דינר זהב או שאמר לו ב' קצצת לי והוא אומר א'. אבל אמר לא

שכרתיך. או שאמר לו שכרתיך ונתתי לך שכרך

קצץ בזמנו נשבע ונוטל לר׳ יהודה ולא רבנן

השתא בשכיר דמחמיר ר׳ יהודה ואמר אינו נשבע

אלא עד שתהא שם מקצת

אע"ג דלית שם מקצת

. הודאה נשבע ונוטל היכא

דמיקל ר' יהודה בקציצה ואמר נשבע ונוטל מחמרי

רבנז ואמרי לא: ואלא

. הא^ידתני רבה בר שמואל

קצץ המוציא מחברו עליו

הראיה. ואי לא מייתי

רו האיה. פקע מני לא ר׳ יהודה. דהא ר״י תני בזמנו נשבע ונוטל ולא

לעולם נשבע ונוטל. אלא

ר׳ יהודה ורבנן דמתניתין

בהא פליגי ר' יהודה סבר היכא דאיכא שבועה

דאורייתא על בעה"ב

כגון שמודה מקצת טענה ייס מודה

. להיות נשבע ונוטל. אבל

היא לישבע בעה"ב. ועוד

תקנה לישבע השכיר דהיא תקנתא לתקנתא

לא עבדו. ורבנן סברי

אפילו בשבועה דרבנן עבדו תקנתא לשכיר.

אפירו בשבועה הדבן עבדו תקנתא לשכיר. אבל קציצה דברי הכל ג) ודאי דכיר לה:

הנגזל כיצד היו מעידין אותו שנכנס לתוך ביתו

האי מאן דנקיט מגלא ותובילא. ואמר איזל

ואיגזריה לדיקלא דפלניא

ואישתכח גזיר לא אמרינן

טעמא עביד איניש דגזים ולא עביד. ואוקימנא

למתניתין בשנכנס לביתו

למשכנו שלא

. המוציא מחברו

הלכה ד סמג עשיו עג

מו.

אינט במקמו וקשם זבעבר ומה שמנה בז ו מיי שם הלכה ה המע"ה והא מפרש לעיל טעמא בז ו מיי שם הלכה ה

עדים מאי קאמרי דכה"ג דייק בח"ה (ב"ב דף מה.) בהלכתא

כגון דאמר שעדיין לא פרע אותה

אחת דאי פרעה כבר ה"ל כופר הכל

ובסמוך מוקמי' לה כרבי יהודה דבעי

הודאה במקלת וקשה דבעבר זמנו אמאי

משום דחזקה אין בעה"ב עובר בבל

תלין ואין שכיר משהה שכרו והכא

הרי השהה והרי עבר:

בדרבנן תקנתא הוא. פירוש

לריך לעוקרה ממקום שהיא ראויה

להיות דהיינו בעל הבית ולא עבדי

תהנתא לתהנתא ולא כמו שפירש

הקונט׳ תקנתא היא כדרב נחמן

דאמר משביעין אותו שבועת היסת

שהרי אותה שבועה לא היתה בימי

תנאים דהתנן אין לך בידי פטור

ואמרינן נמי בפ"ב דקידושין (דף מג:)

והשתא דתקון רבנן שבועת היסת:

ורבנן סברי דבדרבנו נמי עבדינו

בפרק שבועת הדיינין (לעיל דף מא.)

גבי שכנגדו חשוד על השבועה

דמדרבנן לא מפכינן שבועה דתקנתא

לתקנתא לא עבדינן דהתם בתחלה

נתקנה על החשוד ולא רלו לעוקרה אבל הכא מעיקרא מתקנינ' לה

על השכיר:

עביד איניש דגזים ולא עביד.

אדם אבל במוחזק לכך לא וכן נראה

וא"ת בלאו הכי מהימן במגו דאי בעי

אמר דובנה מיניה דמהימן כדאמרינן

בח"ה (ב"ב דף לו.) האי מאן דנקיט

מגלא ותובילא בידיה ואמר איזיל

ואגדריה לדקלא דפלניא דובניה

ניהלי מהימן דלא חשיד איניש למיגדר

דקלא דלאו דיליה וי"ל דהתם איירי

בלקיטת פירות ולהכי נקט מגלא

ותובילא ולשון גדירה דשייכא בלקיטת

תמרים ולהכי נאמן שדרך הוא למכור

פירות אבל הכא איירי בקציצת

הדקל ולהכי נקט נרגא ואיזיל

ואקטליה דאין דרך למכור אילן העושה

פירות לקלילה וכן מוכח בהדיא

בהחובל (ב"ק דף לא: ושם) דלא מהימן

אקלילה דאוקי הא דתניא שורי הרגת

נטיעתי קללת והלה אומר אתה אמרת

לי להורגו אתה אמרת לי לקולצו פטור

בשור העומד להריגה ואילן העומד

לקנינהי : במוענו כדים הנימדין

תחת בנפיו. והכירו העדים במהלתם

והוא טוען שהטמין יותר ממה שראו

העדים והיה נראה מתוך פי' זה דאין

הלכה כר' חייא דאמר בריש ב"מ (ד'

פירש ברוקח דוקא בסתם

תקנתא. לא דמי להא דאמרי׳

שלריך לתקן שבועה וגם

ל) [לעיל מה:], ב) [פי׳ מלשון פקעה בכדי נדרים

כט.], ג) ב"מ קיב: ב"ב מה:, ד) [לעיל מא. ב"מ ה:], **6**) [בדפו"י נמי], **1**) [ל"ל

מתניחא], ז) [וע' תוס' ב"ב לג: ד"ה איזיל ואגדרי],

ת) [דף ה. ושס],

מוסף רש"י

בזמנו נשבע ונוטל. כלומר אם בזמנו תובעו,

בדיו נשבע ונוטל. דהיינו

וטעמא משום דבעל

רבינו חננאל

מיהו ראייה דלישלם פירוש כי אם יש

לו לתובע ראיה משלם

הנתבע ואם איז לו

הנתבע ואם אין לו ראיה פטור תני. [ראיה דשבועה] שאפי׳ יש לו ראיה נשבע ונוטל לא תני והלכה ל) בדפש ליה שמואל כי האומן

אם טוען ב׳ סלעים קצצת לי ובעל הבית אומר א׳ קצצתי לך

בזו ישבע בעל הבית

ריפסיד האומן. מאי טעמא קציצה מדכר דכירי לה

. אינשי: איני והא תני רבה

אינשי, איני וווא ובי דבוו בר שמואל קצץ המוציא מחברו עליו הראיה ואי

לא מייתי האומן ראיה פקעי אמאי פקעי ישבע

בעה״ב: ופריק רב נחמן .

לצדדין קתני או יביא

ראיה ששתים קצץ לו ויטול או ישבע בעה״ב

ויפקע: ומותבינן עליה

הפקע: ומותבינן עלית הנותן טליתו לאומן אומן אומר ב' קצצת לי והוא

אומר א'. כל זמן שהטלית ביד אומן על בעה"ב להביא ראיה. נתנה לו

בזמנו נשבע ונוטל אחר

הראיה. קתני מיהא בזמנו

נשבע ונוטל. אמאי ישבע

בעה"ב. דהא קציצה היא. ואמרת קציצה ודאי מידכר דכיר לה בעה"ב.

ופריק רב נחמן בר יצחק הא מתניתא ר' יהודה היא. דאמר כל זמן

. שבעה"ב מודה במקצת כגון שטוען האומן כי ב׳ קצצת לי ואתה חייב

אומר אין לך בידי אלא

אחת לפי שלא קצצתי

וליפטר. השכיר נשבע ונוטל: ואמרינן הי ר' יהודה אי נימא ר' יהודה

דמתניתין והא מחמיר הוא לשכיר דאמר לעולם

הוא לשכיר דאמר לעולם אין השכיר נשבע ונוטל [אלא] אם יש מקצת הודאה שטוען השכיר בכל ומודה לו בעל הבית

:כי נשאר לך אצלי עדיין

הוא דתניא שכיר כל כ

הנשבעין ונוטלין בזמנו נשבע ונוטל

רישא וסיפא בראיה. רישא 🕫 נהי דקתני נשבע ונועל ליתיה אלא שיביא 📑 רישא וסיפא בראיה. ואיירי כולה ששכרו בעדים וא״ת ניחזי תחלה עדים ששכרו: ראיה דלשלם קחני. ראיה המחייבת את בעה"ב לשלם התני: ראיה דלשבועה. שאינה באה אלא לגלגל את השבועה דאומן וי"ל כגון דלא ידעי עדים כמה קלץ והתם נמי ה"מ לשנויי הכי על השכיר לא קתני: והא סני רבה בר שמואל כו'. הך יי מתניתין ובלאו הכי משני התם שפיר: לא קצצתי לך אלא אחת. ע"ר איירי דלעיל: כל זמן שהטלים ביד חומן.

דבעל הבית הוי המוליא מחבירו עליו

הראיה מני לא רבי יהודה ולא רבנן אלא אמר רבא בהא קמיפלגי רבי יהודה סבר בדאורייתא עבדו ליה תקנתא לשכיר ובדרבגן הואי תקנתא יותקנתא לתקנתא לא עבדיגן ורבגן סברי בדרבגן נמי עבדיגן תקנתא לשכיר וקציצה מידכר דכיר: נגזל כיצד היו

אמר רב נחמן האי מאן דנקים נרגא בידיה ואמר איזיל ואקטליה לדקלא דפלניא ואשתכח דקטיל ושדי לא אמרינן דהוא קטליה אלמא דעביד איניש דגזים ולא עביד הכא נמי דגזים ולא עביד אימא ומשכנו וליחזי מאי משכנו אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן יבמוענו כלים הניטלין תחת כנפיו אמר רב יהודה ראוהו שהטמין כלים תחת כנפיו ויצא ואמר ג.) מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי כלום והעדים מעידים שיש לו נ' נותן לו נ' וישבע על השאר שלא תהא הודאת פיו גדולה מהעדאת עדים מק"ו דהא הכא לא חשיב העדאת עדים כהודאת מקלת מדקאמר ר' יהודה עד שתהא שם הודאה במקלת הטענה ור"י אומר

רישא וסיפא בראיה ראיה דלשלם קתני ראיה דשבועה לא קתני א"ר ירמיה בר אבא שלחו ליה מבי רב לשמואל ילמדנו רבינו אומן אומר שתים קצצת לי והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת מי נשבע אמר להן בזו ישבע בעל הבית ויפסיד אומן קציצה ודאי מידכר דכירי אינשי איני והא תני רבה בר שמואל יסצץ המע"ה ואי לא מייתי ראיה פקע אמאי ישבע בעל הבית ויפסיד אומן י אמר רב נחמן ילצדדין קתני או מביא ראיה ויטול או ישבע בעל הבית ויפסיד אומן מיתיבי יהנותן מליתו לאומן אומן אומר קצצת לי שתים והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת כל זמן שטלית ביד אומן על בעה"ב להביא ראיה נתנה לו בזמנו נשבע ונומל עבר זמנו המע"ה בזמנו מיהא נשבע ונומל אמאי יישבע בעה"ב ויפסיד אומן אמר רב נחמן בר יצחק הא מני ר' יהודה היא דאמר כל זמן ששבועה נומה אצל בעה"ב שכיר נשבע ונומל הי ר' יהודה אילימא ר' יהודה דמתניתין אחמורי קא מחמיר דתנן רבי יהודה אומר עד שתהא שם מקצת הודאה אלא רבי יהודה דברייתא דתניא שכיר כל זמן שלא עבר עליו זמנו הרי זה נשבע ונוטל ואם לאו אינו נשבע ונומל ואמר ר' יהודה אימתי בזמן שאמר לו תן לי שכרי חמשים דינר שיש לי בידך והוא אומר התקבלת מהן דינר זהב או שאמר לו שתים קצצת והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת אבל אמר לו לא שכרתיד מעולם או שאמר לו שכרתיך ונתתי לך שכרך המוציא מחבירו עליו הראיה מתקיף לה רב שישא בריה דרב אידי אלא קצץ רבי יהודה היא ולא רבנן השתא היכי דמחמיר רבי יהודה מקילי רבנן היכא דמקיל רבי יהודה

הראיה להביא עדים שלא קנץ אלא אחת: רבי יהודה היא כו'. והכא נמי שבועה אצל בעל הבית היא מן התורה היכא דמחמיר ר' יהודה אשכיר כגון תקנה היא ותקנתא לתקנתא לא עבדינן היכא דאין שם מקלת הודאה דלא רמיא אבעל הבית אלא שבועת היסת דרבנן היא גופה תקנתא היא כרב נחמן ותקנתא לתקנתא להפכה מבעל הבית ולמישדייה אשכיר לא עבוד רבנן: וקלילה מידכר דכירי אינשי. סבירא להו לרבנן דפליגי אדרבי יהודה הלכך אחמירו בה גבי שכיר: דקטיל ושדי. שקלון הדקל ומושלך לארץ: דגוים. אומר לעשות דבר גחמא ושגעון ואינו עושה: וליחזי מאי משכנו. אותם שיעידו שמשכנו יעידו מה משכנו ומה שבועה מחמרי רבנן ואלא מאי רבנן ואלא הא דתני רבה בר שמואל קצץ המוציא מחבירו עליו

שהרי מודה במקלת: אחמורי מחמיר. על השכיר למשקל שבועה מיניה ושדיוה על בעל הבית: אלא קלן ר' יהודה היא ולא רבנן. בתמיה. הא דקתני דאקלילה נשבע שכיר רבי יהודה קאמר לה ולא רבנן השתא בשאין מקצת הודאה אצל בעל הבית בדאורייתא עבדו רבנן תקנתא לשכיר היכא דאיכא אבעל הבית שבועה דאורייתא עבדו רבנן תקנה לשכיר למיפכיה לשבועה עליה אבל אדרבנן

הכית טרוד בפועניו היתנוהו לשכיר (רשב"ם ב"ב מה:). עבר זמנו. המוציא מחבירו. שכיר רישא וסיפא בראייה נינהו

מקילין רבנן אשכיר והימנוהו בשבועה: אלא בהא פליגי כו'. ולעולם קלץ ר' יהודה ולא רבנן והא דתני רבה בר שמואל רבנן היא ודקשיא לך השתא היכא דמחמיר ר' יהודה כו' אין ובהא פליגי רבי יהודה סבר

יש: בטוענו כלים [הניטלין] מחת **כנפיו**. בעה"ב טוען שנטל כלים קטנים שאדם יכול להסתיר תחת כנפי בגדיו ולא הכירו בהם עדים:

אמר רב יהודה גרסינן ול"ג דאמר:

מעידין אותו שנכנם לביתו למשכנו כו': ודלמא לא משכנו מי לא

דאינה ראיה דאיכא לאוקומי כגון שהחזיר לו כבר מה שראו העדים וממאי דאמרי׳ המסים אם אימא לדר׳ חייא קמייתא אינה ראיה דה"נ אמרי' פ' המדיר (כסובות דף ע:) אם איתא לדרב הונא דאמר יכולה אשה שתאמר כו' ואע"ג דפסיק התם בפרק בתרא (דף קו:) כוותיה וקלת היה נראה להביא ראיה דהלכה כר' חייא כדמוכח בפ"ק דב"מ (דף ה.) דר' חייא כרבנן דר"ג דפטרי טענו חטין והודה לו בשעורין דמוקי חרי קראי הוא חה חד להודה במקצת הטענה וחד להודה ממין הטענה והכי קיימא לן דפטור וה"ר יוסף בה"ר ברוך אומר דאינו ראיה דאפילו מאן דפטר בטענו חטין והודה בשעורין אפשר דפליג אדרבי חייא משום

א) אולי צ"ל והלכה כמו ששלח שמואל לבי רב כי האומן וכו׳. ב) אולי כן היתה גירסת רבינו ג) רש"י וכל הראשונים לא

פירשו כו.